

Associate degree-opleidingen 2017-2021

factsheet - juni 2022

Deze factsheet toont de ontwikkelingen van associate degree-opleidingen (kortweg Ad-opleidingen) in de laatste 5 jaar (2017-2021). Sinds 2018 zijn Ad-opleidingen eigenstandige opleidingen geworden - zoals de bachelor en de master dat ook zijn - en sindsdien kunnen deze opleidingen ook eigenstandige eindcompetenties formuleren en zich op een specifiek beroepenveld richten. Hierdoor ontstaat een steeds grotere verscheidenheid van Ad-opleidingen.

Deze factsheet gaat in op aantallen associate degree-opleidingen, op de samenstelling van de studentenpopulatie en het studiesucces van de studenten aan Ad-opleidingen in de afgelopen 5 jaar. Omdat Ad-opleidingen zich met name richten op mbo-studenten legt deze factsheet ook een nadere focus op de instroom en kenmerken van mbo-studenten.

Waarom deze factsheet?

Ad-opleidingen voorzien sinds 2013 in een nieuw kwalificatieniveau (NLQF5) tussen mbo 4- en bachelor-niveau in. Deze Ad-opleidingen waren eerst altijd verbonden aan een bacheloropleiding voor ze in 2018 eigenstandige opleidingen werden. De Inspectie van het Onderwijs ziet dat deze opleidingen een waardevolle toevoeging zijn in het onderwijsveld en vindt het belangrijk om inzichtelijk te maken hoe deze opleidingen zich ontwikkelen, welke studenten zich inschrijven, hoe het rendement van deze opleidingen eruit ziet, en deze informatie met het veld te delen.

De feiten op een rij

Bekostigd en niet-bekostigd aanbod

- Het aanbod aan associate degree-opleidingen neemt elk jaar toe. In 2021 werden er 263 opleidingen aangeboden. Het merendeel, 74%, werd (ook) als deeltijdvariant aangeboden.
- Ad-opleidingen worden vooral binnen de sectoren Economie en Techniek aangeboden.
- Het aanbod aan Ad-opleidingen is geconcentreerd in dichtbevolkte gebieden.

Populatie van bekostigde opleidingen

- Ook het aantal studenten dat ingeschreven staat voor Ad-opleidingen neemt jaarlijks toe. In 2021 waren dit er 19.719.
- In Ad-opleidingen stromen studenten in die nog niet eerder in het hoger onderwijs stonden ingeschreven (directe instroom, 58%), naast studenten die al wel eerder ingeschreven stonden (indirect, 42%).
- 76% van de direct instromende studenten komt uit het mbo. In de hbo-bachelor is dit aandeel 33%.

- Instromende mbo'ers in Ad-opleidingen zijn gemiddeld ouder dan instromende mbo'ers in hbo-bacheloropleidingen. Dit komt vooral doordat een relatief grote groep oudere deeltijd-/duale studenten een Ad-opleiding gaat volgen.
- Van de instromende mbo'ers in (voltijd) Ad-opleidingen is 50% vrouw en heeft 17% een niet-westerse migratieachtergrond. Voor instromende mbo'ers in (voltijd) hbo-bacheloropleidingen is dit aandeel respectievelijk 57% en 23%.

Studiesucces van bekostigde Ad-opleidingen

- Er is een afname in het aandeel studenten dat een overstap maakt of uitvalt in het eerste jaar van de Ad-opleiding. In 2021 maakte 6% een overstap en viel 19% uit in het eerste jaar. In 2017 was dit aandeel respectievelijk 8% en 24%.
- Het diplomarendement van Ad-studenten neemt toe. Van het cohort 2018 heeft 47% binnen 3 jaar een diploma behaald aan de initiële Ad-opleiding. Van het cohort 2016 was dit aandeel nog 38%.

Wat is een associate degree-opleiding?

Een associate degree-opleiding (Ad-opleiding) is een 2-jarige opleiding in het hbo met sinds 2013 een vaste plek in het hoger onderwijs. Studenten die instromen in Ad-opleidingen voldoen aan de instroomeisen die ook voor een hbo-bachelor gelden, namelijk een mbo-4-, havo- of vwo-diploma. Zij willen echter bijvoorbeeld (nog) geen 4-jarige hbo-bacheloropleiding volgen. Ook kan het zijn dat zij zich naast een baan op mbo-4- of havoniveau willen specialiseren in hun vakgebied. Ad-opleidingen zijn praktijkgericht en bereiden studenten voor op de arbeidsmarkt of voor een vervolg in het hoger onderwijs. Studenten met een Ad-diploma kunnen vrijstellingen in een hbo-bacheloropleiding aanvragen (wanneer deze verwant is aan de Ad-opleiding) en zo eventueel sneller een vervolgopleiding doorlopen¹.

Steeds meer aanbod aan associate degree-opleidingen

Het aanbod van Ad-opleidingen neemt sinds 2017 gestaag toe. Jaarlijks komen er ongeveer 20 Ad-opleidingen bij. Per 1 oktober 2021 waren er 263 Ad-opleidingen; dat is 37% meer ten opzichte van 1 oktober 2017. Een opleiding kan in voltijd, deeltijd, duaal of in meerdere van deze opleidingsvormen worden aangeboden. In 2021 bestond van bijna driekwart van Ad-opleidingen (ook) een deeltijdvariant.

Het grootste deel van Ad-opleidingen wordt door de overheid bekostigd. In de afgelopen vijf jaar is het aantal bekostigde opleidingen ook sneller toegenomen dan het aantal niet-bekostigde opleidingen. In 2021 is 79% van de opleidingen bekostigd, in 2017 was dit nog 75%.

Niet-bekostigde opleidingen worden aanzienlijk vaker in deeltijd en/of duaal aangeboden, namelijk in 81% van de gevallen. Voor bekostigde opleidingen is dit aandeel 60%.

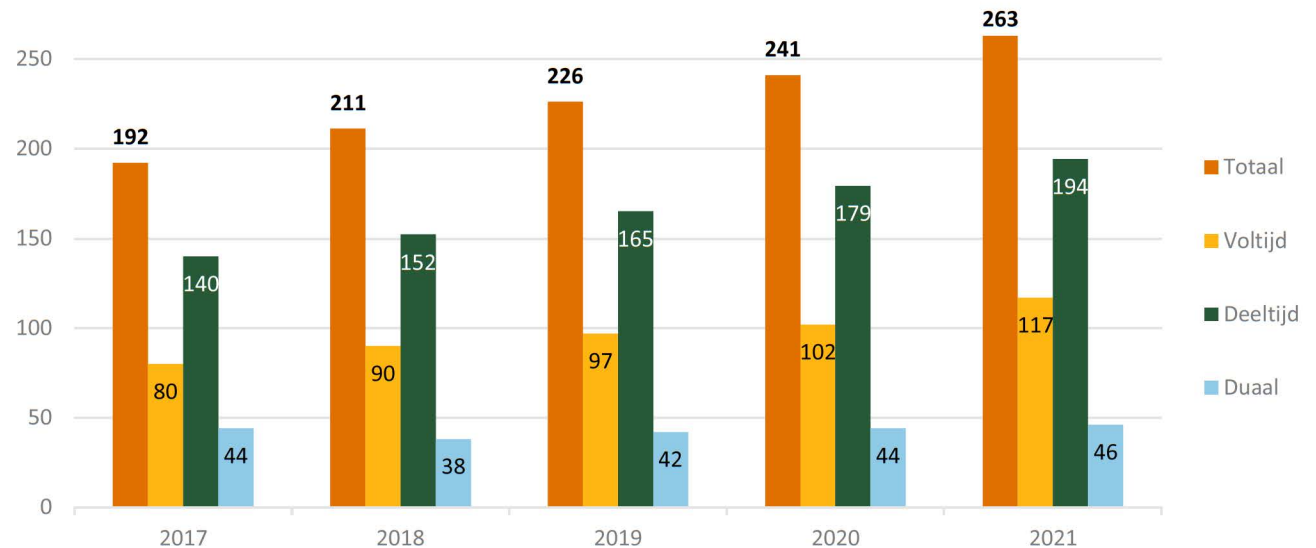
¹ zie ook [Inspectie van het Onderwijs, 2018](#)

*Een associate degree leidt op tot **niveau 5** van het European Qualification Framework (EQF) en het Nederlands kwalificatieraamwerk (NLQF).*

Het voorziet in een kwalificatieniveau dat voor 2013 nog niet bestond.

Een havo-, vwo- of mbo-4-diploma wordt namelijk op EQF 4 en NLQF 4(+) geraamd.

Een bacheloropleiding op EQF/NLQF niveau 6.

Figuur 1

Aantal (bekostigde en niet-bekostigde) Ad-opleidingen en Ad-opleidingsvarianten 2017-2021.

Voornamelijk Ad-opleidingen in Economie en Techniek

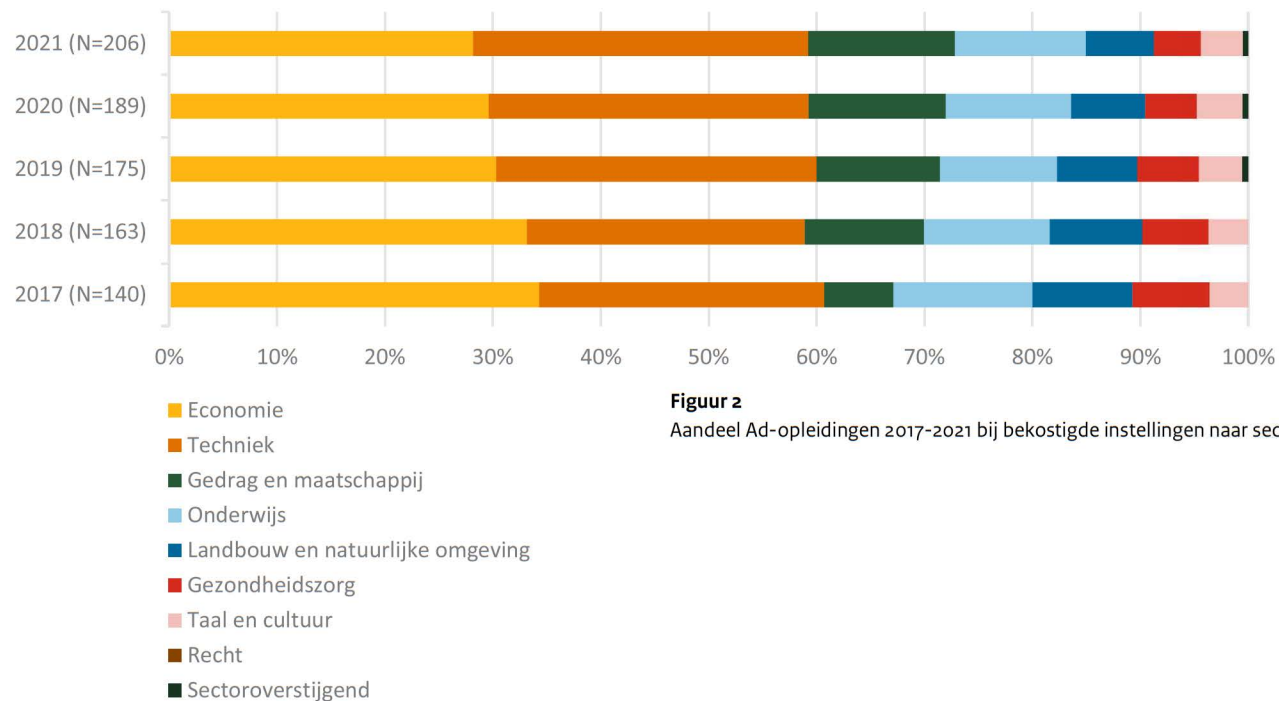
Bij bekostigde instellingen werd ongeveer 3 op de 10 Ad-opleidingen in de afgelopen 5 jaar aangeboden in de economiesector. Ook ongeveer 3 op de 10 Ad-opleidingen werd in de technieksector aangeboden. Het aandeel Ad-opleidingen in de sector Gedrag en maatschappij en de sector Onderwijs lag de afgelopen 5 jaar rond de 12%. Het aandeel van de overige sectoren, namelijk Landbouw en Natuurlijke omgeving (LNO), Gezondheidszorg en Taal en cultuur, lag rond de 5%. Er werden geen Ad-opleidingen in de sector Recht aangeboden bij bekostigde instellingen.

Het aandeel Ad-opleidingen in de technieksector bij bekostigde instellingen stijgt sinds 2017. Ook het aandeel Ad-opleidingen in de sector Gedrag en maatschappij neemt toe. Voor de sectoren Economie, LNO en Gezondheidszorg geldt juist dat het aandeel Ad-opleidingen afneemt. Bij de overige sectoren blijft het aandeel in de afgelopen 5 jaar nagenoeg gelijk.

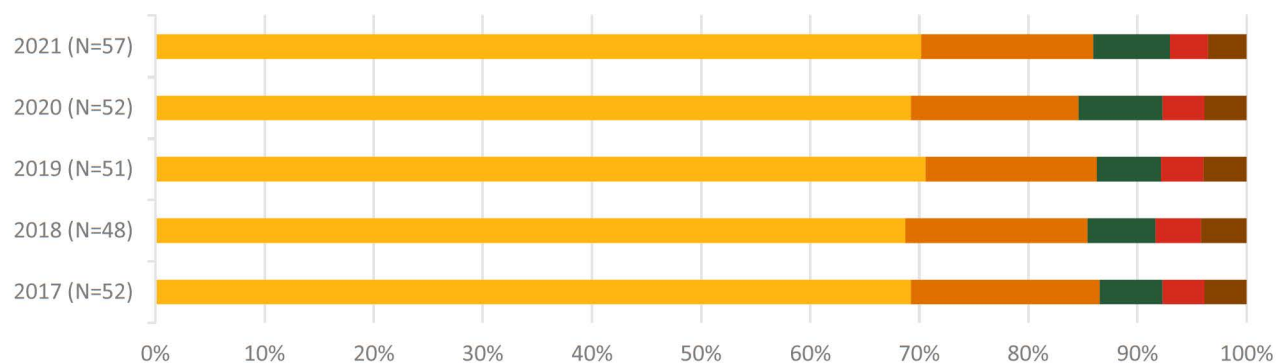
Niet-bekostigd aanbod minder gelijkmatig verdeeld over sectoren

Ook niet-bekostigde instellingen bieden Ad-opleidingen aan. Net zoals voor de bekostigde instellingen zijn dit vooral opleidingen die zich richten op de sectoren Economie en Techniek. Het aandeel Ad-opleidingen in de sector Economie is echter aanzienlijk groter, namelijk gemiddeld 70%.

Waar bekostigde instellingen geen Ad-opleidingen in de sector Recht aanbieden is dit, in kleine mate, wel het geval bij niet-bekostigde instellingen. Daartegenover staat dat niet-bekostigde instellingen geen Ad-opleidingen aanbieden in de sectoren Onderwijs, LNO en Taal en cultuur.

Figuur 2
Aandeel Ad-opleidingen 2017-2021 bij bekostigde instellingen naar sector.

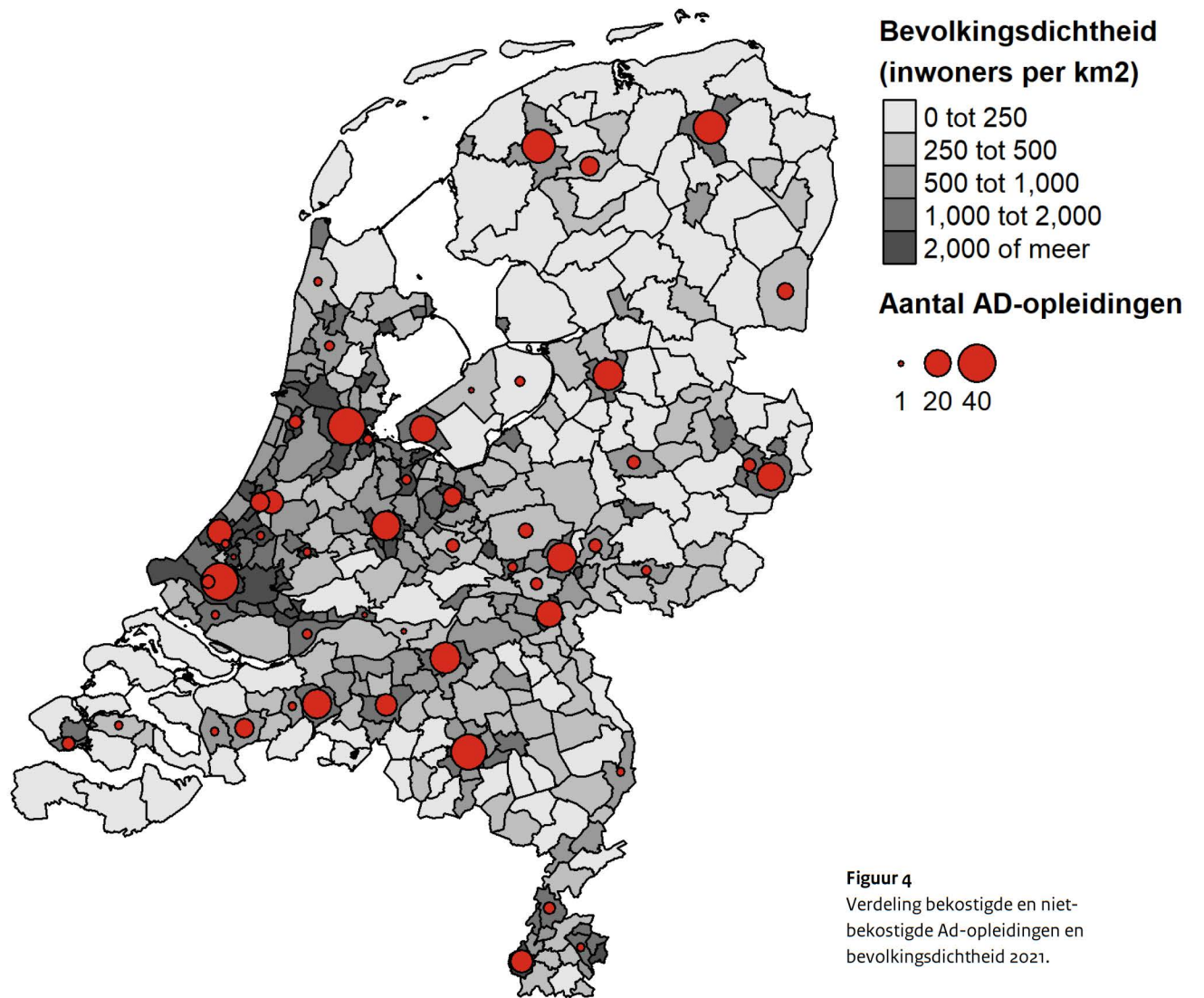

Figuur 3
Aandeel Ad-opleidingen 2017-2021 bij niet-bekostigde instellingen naar sector.

Ad-opleidingen geconcentreerd in dichtbevolkte gebieden

Het aanbod aan Ad-opleidingen is niet gelijkmatig verdeeld over Nederland. De locaties waar Ad-opleidingen worden aangeboden zijn voornamelijk gesitueerd in gemeenten met een hoge inwonersdichtheid. Dat betekent dat de meeste Ad-opleidingen in de Randstad en stedelijke gebieden kunnen worden gevolgd.

Hoewel het aantal niet-bekostigde Ad-opleidingen lager is dan het aantal bekostigde Ad-opleidingen, is de spreiding van het aanbod voor bekostigde en niet-bekostigde instellingen vergelijkbaar. Dit komt doordat een Ad-opleiding op meerdere locaties kan worden aangeboden, en niet-bekostigde instellingen hun opleidingen vaker op meerdere locaties aanbieden.

Figuur 4
Verdeling bekostigde en niet-bekostigde Ad-opleidingen en bevolkingsdichtheid 2021.

Meer studenten staan ingeschreven bij Ad-opleidingen

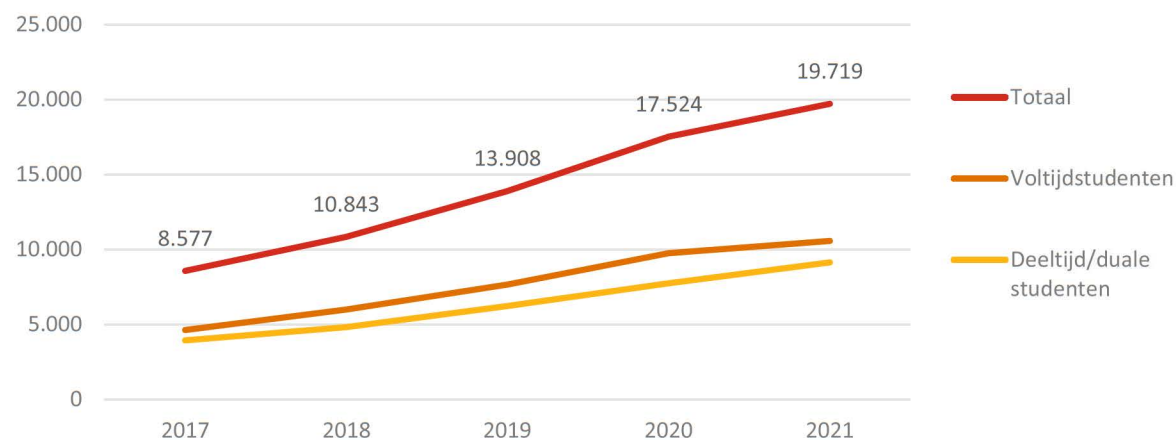
In lijn met het stijgende aantal aangeboden Ad-opleidingen is er ook een toename in het aantal ingeschreven studenten voor bekostigde Ad-opleidingen. Sinds 2017 is het aantal ingeschreven studenten bij deze opleidingen meer dan verdubbeld. Per 1 oktober 2021 stonden 19.719 studenten ingeschreven bij een bekostigde Ad-opleiding.

Hoewel het aantal aangeboden bekostigde deeltijd- of duale opleidingen groter is dan het aantal voltijd-opleidingen, is het aantal inschrijvingen juist hoger bij voltijddopleidingen. In de afgelopen 5 jaar volgt gemiddeld 55% van de ingeschreven studenten een Ad-opleiding in voltijd, waar de overige 45% deze Ad-opleidingen dus in deeltijd of dual volgt. Voltijddopleidingen zijn dus gemiddeld 'groter' dan de andere opleidingsvarianten.

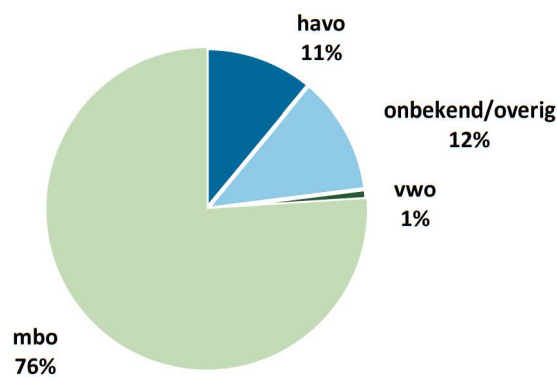
Directe instroom in Ad-opleidingen vooral vanuit mbo

Iets meer dan de helft van de instromende studenten in bekostigde Ad-opleidingen zijn voor het eerst in het hoger onderwijs ingeschreven (directe instroom, 58% in 2021). Ruim driekwart van de studenten stroomt in vanuit het mbo, 11% vanuit de havo en 1% vanuit het vwo.

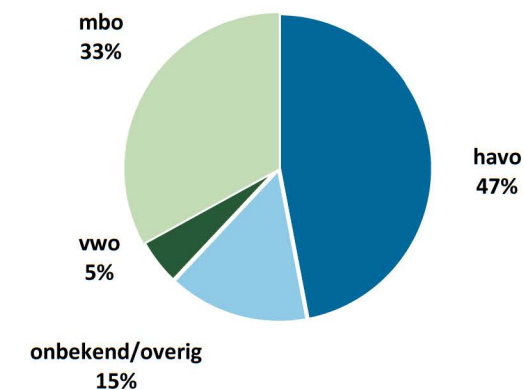
De samenstelling van de directe instroom in het eerste jaar van Ad-opleidingen verschilt met die van bekostigde hbo-bacheloropleidingen. Bij hbo-bacheloropleidingen is namelijk een derde van de direct instromende studenten afkomstig van het mbo, en bijna de helft van de havo. Daarnaast zijn er studenten die aan een Ad-opleiding beginnen nadat ze al eerder in het hoger onderwijs stonden ingeschreven (42% in 2021), bijvoorbeeld bij een hbo-bachelor (indirecte instroom). Zo kunnen Ad-opleidingen zowel fungeren als een opstap voor mbo-studenten en als een alternatief voor studenten uit het overige hoger onderwijs.

Figuur 5
Aantal inschrijvingen voor bekostigde Ad-opleidingen 2017-2021 naar opleidingsvorm.

Figuur 6
Aandeel vooropleiding bij directe instroom in bekostigde Ad-opleidingen 2021

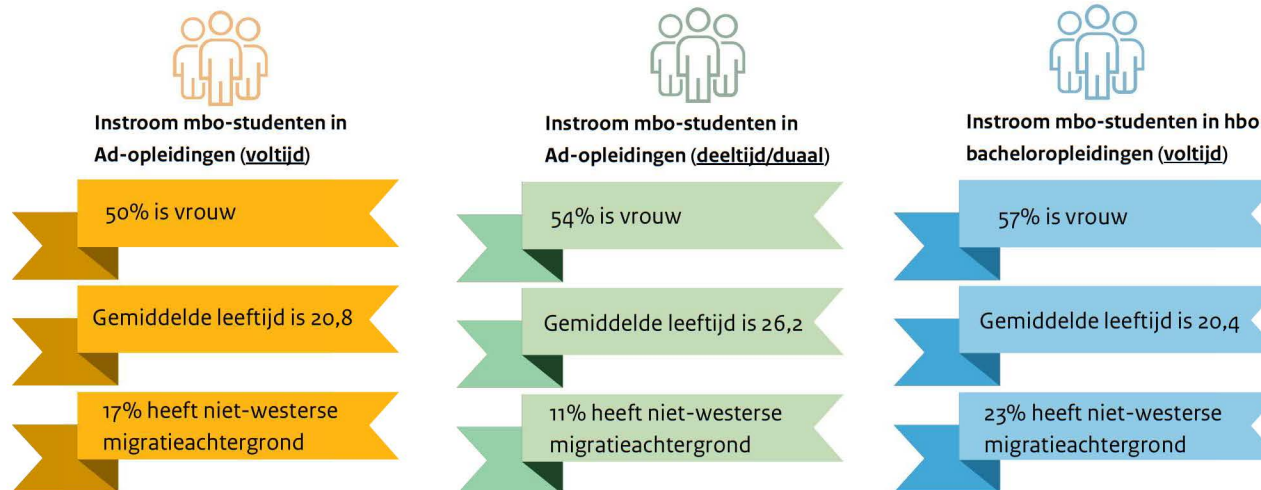

Figuur 7
Aandeel vooropleiding bij directe instroom in bekostigde hbo-bachelor 2021

Instroompopulatie mbo'ers in bekostigde Ad-opleidingen anders dan bachelors

In de samenstelling van de totale directe en indirecte instroom van mbo-studenten in zowel bekostigde Ad- als hbo-bacheloropleidingen valt op dat in Ad-opleidingen een kleiner **aandeel vrouw** instroomt. Voor de voltijd Ad-opleidingen is dit aandeel 50%, voor deeltijd en duale Ad-opleidingen 54%. Dit tegenover 57% in voltijd hbo-bacheloropleidingen (2021). We laten bij deze vergelijking de gegevens van deeltijd hbo-bacheloropleiding buiten beschouwing gezien de beperkte omvang van deze groep. De **gemiddelde leeftijd** van instromende mbo-studenten in Ad-opleidingen (23,6) is hoger dan in hbo-bacheloropleidingen (21,6). Dit komt vooral omdat, vergeleken met hbo-bachelor, een relatief groot aandeel studenten de Ad-opleiding in deeltijd of duaal invult, en studenten in deze groep gemiddeld gezien ouder zijn.

Tot slot heeft een kleiner aandeel instromende mbo-studenten in Ad-opleidingen **een niet-westerse migratieachtergrond** (17% voltijd en 11% deeltijd/duaal) ten opzichte van instroom in voltijd hbo-bacheloropleidingen (23%).

Figuur 8
Kenmerken instroom (direct en indirect) uit mbo in bekostigde associate degree- (voltijd en deeltijd/duaal) en bekostigde hbo-bacheloropleidingen (voltijd) 2021.

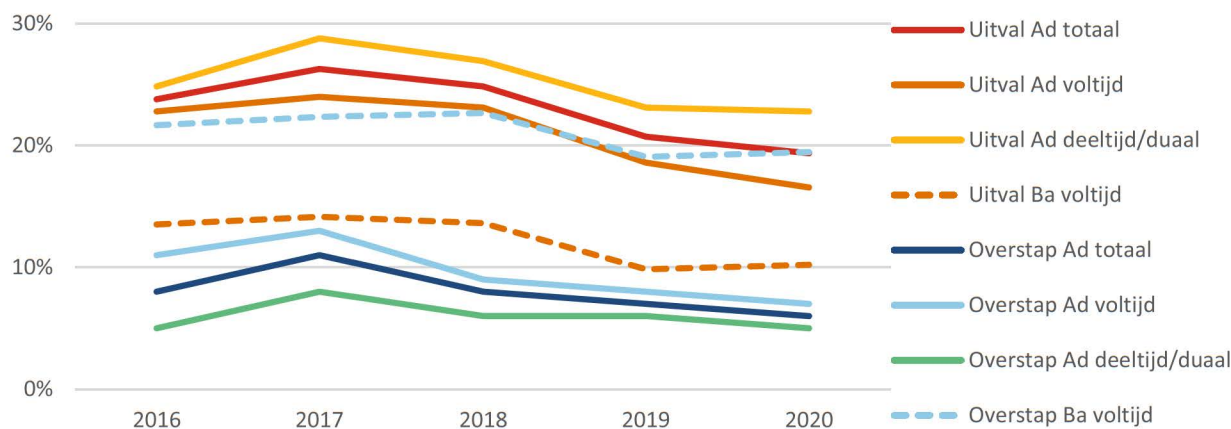
Figuur 9
Aandeel uitvallende en switchende studenten gedurende het eerste jaar van een bekostigde associate degree- en hbo-bacheloropleiding 2016-2020, naar opleidingsvorm.

Overstap en uitval neemt af

In de afgelopen 5 jaar is het aandeel Ad-studenten dat in het eerste jaar overstapt van een bekostigde opleiding afgenomen van 8% naar 6%. Een overstap houdt in dat studenten stoppen met hun huidige (Ad-)opleiding, maar wel hun studieloopbaan vervolgen bij een andere bekostigde opleiding in het hoger onderwijs. Het aandeel overstappende studenten bij voltijd bacheloropleidingen vertoont ook een dalende trend; wel ligt dit aandeel aanzienlijk hoger: 19% in 2020.

Een daling is ook merkbaar in het aandeel Ad-studenten dat in het eerste jaar uitvalt. Dit is afgenomen van 24% in 2016 tot 19% in 2020. Het aandeel uitval bij voltijd bachelorstudenten laat ook een dalende trend zien, maar dit aandeel is - in tegenstelling tot overstap - juist lager. In 2020 was dit 10%.

Uitval in het eerste jaar van de Ad-opleiding komt in grotere mate voor bij deeltijd- en duale studenten. Een overstap in het eerste jaar van deze opleidingen komt daarentegen meer voor bij voltijdstudenten.

Diplomarendement neemt toe

Het aantal studenten dat binnen drie jaar - dat is binnen één jaar na de nominale studieduur - een diploma behaalt aan de oorspronkelijke bekostigde Ad-opleiding is tussen 2014 en 2018 sterk toegenomen. Van het cohort van 2018 heeft 47% binnen drie jaar een diploma behaald. Het diplomarendement van het cohort van 2014 was nog 38%. Voor zowel voltijd als deeltijd- en duale studenten neemt dit aandeel toe, maar voor voltijdstudenten is de toename sterker.

Het diplomarendement voor voltijd hbo-bachelor studenten is voor de cohorten 2014, 2015 en 2016 stabiel gebleven, en ligt op 43%. Omdat de nominale studieduur voor hbo bachelor 4 jaar is, zijn voor de cohorten 2017 en 2018 nog geen gegevens beschikbaar.

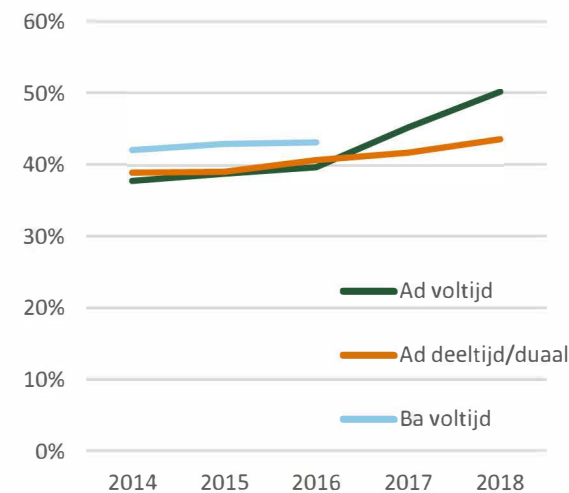
Het diplomarendement voor de sectoren taal en cultuur en gezondheidzorg ligt met ongeveer 70% hoger dan in de andere sectoren. Waar in het totaal een hoger diplomarendement bij voltijdstudenten is waar te nemen, verschilt het per sector of het diplomarendement voor voltijd- of deeltijd en duale-studenten het hoogst is. Opvallend is het afwijkende beeld in de sector onderwijs. Daar behaalt nog geen 20% van de voltijdstudenten hun diploma binnen drie jaar, tegen circa 50% van de deeltijd/duale-studenten.

Tot slot

De inspectie deelt de informatie uit deze factsheet om ook het werkveld beter zicht te bieden op de ontwikkeling van Ad-opleidingen. Wilt u in contact komen met de inspectie, bijvoorbeeld over vragen die deze factsheet oproept, dan kan dat via het [Loket](#) van de inspectie.

Figuur 10

Percentage behaalde Ad- en hbo-bachelor diploma's in initiële bekostigde opleiding binnen één jaar na de nominale studieduur, cohort 2014-2018 naar opleidingsvorm.

Figuur 11

Percentage behaalde Ad-diploma's in initiële bekostigde opleiding na 3 jaar cohort 2018, naar sector en opleidingsvorm.

